

7.10.2025

Diaarinro
VN/25123/2024

Ennallistamissuunnitelman valmistelun teemaryhmän 1 Maa- ja sisävesiluontotyypit, lajien elinympäristöt sekä virtavedet ja tulvatasanteet (Artiklat 4 ja 9)

Kokous 15, sisävedet ja meri

Aika: tiistai 7.10.2025 klo 12.30–15.00

Paikka: Teams

Paikalla: pj Mikko Kuusinen, Turo Hjerppe, Hanna-Leena Keskinen, Iris Mäntylä (ympäristöministeriö), vpj Katja Matveinen, Antti Parjanne, Ville Schildt, Jouni Tammi, Antti Leinonen (maa- ja metsätalousministeriö), Arto Sorri (Suomen metsäkeskus), Pirkko Siikamäki (ELY-keskus), Niklas Björkqvist (Metsähallitus Metsätalous Oy), Antti Sallinen, Mari Annala, Tiina Piironen, Anna Suuronen, siht. Marita Arvela (Suomen ympäristökeskus), Sanna Kuningas, Pauliina Louhi, siht. Raisa Nikula (Luonnonvarakeskus)

Poissa: Olli Ojala, Esko Hyvärinen (ympäristöministeriö), Janne Pitkänen (maa- ja metsätalousministeriö), siht. Aija Kukkala (Suomen ympäristökeskus), Sakari Sarkkola (Luonnonvarakeskus), Santtu Kareksela, Raisa Tiilikainen (Metsähallitus Luontopalvelut), Hannu Lehtonen (Metsähallitus Metsätalous Oy, Marja-Liisa Pitkänen (ELY-keskus), Riikka Salomaa (Suomen metsäkeskus), Jarkko Nurmi, Mari Lyly (Suomen riistakeskus)

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja Mikko Kuusinen avasi kokouksen klo 12.32.

2. Sisävesipienryhmän esittely

Turo Hjerppe (YM) ja Mari Annala (Syke) esittelivät pienryhmän työn tilannetta ja sen yhteydessä käytiin aiheesta keskustelua. Hjerppe kävi ensimmäiseksi läpi sisävesiluontotyyppien suojelutasotilannetta ja luontotyypeihin liittyviä erityispiirteitä. Sisävesiluontotyyppien tilan parantamisessa keskeistä on valuma-alueen merkitys, hydromorfologiset muutokset ja ilmastonmuutoksen vaikutukset. Vesienhoidon ja merenhoidon tavoitteet ja toimenpiteet ovat täysin yhtenevät, mutta toimeenpano on riittämätöntä. Ennallistamissuunnitelman laatimisen kautta näitä samoja tavoitteita voidaan edistää.

Mari Annala (Syke) jatkoi suotuisista viitealoista ja palautettavista pinta-aloista sisävesiluontotyypeille. Pienryhmä ehdottaa, että sisävesiluontotyyppien suotuisat viitealat todetaan paria poikkeusta lukuun ottamatta yhtä suuriksi kuin niiden nykyiset pinta-alat. Näin tehtiin myös luontotyyppien vuonna 2025 valmistuneessa suojelutasoarvioinnissa.

Poikkeuksen muodostavat perinnebiotooppeihin kuuluvat kosteat suurruohoniityt (6430), jotka ovat luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin mukaan palautettavissa, sekä tulvaniityt (6450), jotka luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin mukaan eivät ole palautettavissa; näille luontotyypeille pienryhmä ehdottaa suotuisan viitealan määräksi asetettavaksi nykyistä suuremmat pinta-alat.

Suojelutasoarvioinnissa tulvametsien (91E0) nykyinen pinta-ala arvioitiin olevan 15–50 km², mutta suotuisa viiteala arvioitiin tuntemattomaksi. Keskusteltiin, miten toimitaan, kun luontotyyppiin liittyy tietopuutteita. Syken joulukuussa päättyvä hanke tulvametsistä (ja metsäluhdist) saattaisi tuoda apua tähän. Krister Karttunen (Syke) on esittänyt arvion, että tulvametsien nykyinen pinta-ala olisi todennäköisemmin 50 km² kuin 15 km². Pienryhmä on käyttänyt PAF (Prioritised Action Framework) -laskelmista johdettuja lukuja; palautettavaa tulvaniittypinta-alaa olisi lopulta yhteensä 3 km². Myös olemassa olevien tulvaniittujen hyvän tilan säilyttäminen vaatii säännöllistä niittoa ja tulvimista. Kosteita suurruohoniittuja arvioidaan tarpeelliseksi palauttaa 6 km².

Keskusteltiin, että tulvaniittujen palautusmahdollisuudet riippuvat pitkälti siitä, mitä tulvatasanteille päätetään tehdä, ja tämä kysymys liittyy Jokiesteet- pienryhmän vastuualueeseen. Esitettiin toive, että teemaryhmä esittäisi pinta-alatavoitteen (km²) tulvatasanteiden palauttamiselle. Jokieste-kokouksessa keskusteltiin aikaisemmin, että tulvatasannetoimenpiteiden tarve tulee luontotyyppien taholta. Onko maassamme kohteita, missä tulvadynamiikka on mahdollista palauttaa aiheuttamatta haittaa jokiesteiden aktiiviselle käyttötarkoitukselle?

Keskusteltiin, paljonko on käyttötarkoituksensa menettäneitä tulvasuojelupenkereitä.

Muistutettiin myös, että pitää huomata, että uutta luontodirektiivin luontotyyppin pinta-alaa luomalla tai palauttamalla ei saisi tuhota toisen direktiiviluontotyyppin pinta-alaa.

Keskusteltiin luontotyyppejä koskevista tietopuutteista. Onko tulvametsien sijaintia merkitty kartalle SAKTissa? Jos tällaista tietoa olisi, voitaisiin arvioida, onko palauttaminen mahdollista esim. jokien säännöstelyä muuttamalla. Todettiin, että haasteita on monenlaisia ja tiivistäminen on hankalaa.

Palauttamisen mahdollisuuksia tulee vielä pohtia siinä suunnitteluvaiheessa, kun katsotaan luontotyyppien tilan parantamista ja palauttamista kokonaisuutena. Näin myös selkenee kuva siitä, mitä luontotyyppejä tulisi priorisoida.

Tulvametsien osalta tuotiin lisäksi esille, että luontotyyppin kokonaispinta-alan arvion vaihteluväli on iso haarukka 15–50 km². Näin ollen niihin kohdistuu niin merkittäviä tietopuutteita, että inventointia on hyvin tarpeellista tehdä.

Keskusteltiin, että tulvaniittujen tilannetta on hyvä vielä pohtia ja tarkastella perinnebiotooppiryhmässä eli teemaryhmä 1:n niityt-pienryhmässä. Sovittiin, että Hjerpe on yhteyksissä Martina Reinikaisen (YM) kautta niityt-pienryhmään.

Keskusteltiin artikla 4.2 poikkeuksen käyttämisestä (ennallistetaan 80 % ei-hyvässä tilassa olevasta pinta-alasta) ja luontotyyppitoimenpiteiden kohdistamisesta Natura-alueille. Sisävesiluontotyyppeihin kuuluu kaksi luontotyyppiä (3110 karut kirkasvetiset järvet ja 3160 humuspitoiset järvet ja lammet) joiden osalta on alustavien tietojen mukaan mahdollista ottaa käyttöön poikkeus (artikla 4.2). Poikkeuksen soveltamista tarkastellaan uudelleen, kun nähdään, miten työ etenee.

Todettiin, että vakavesiä on vain vähän Natura 2000 -alueilla, joten mahdollisuudet kohdistaa toimia Natura-alueilla ovat varsin vähäisiä. Esitettiin kysymys, onko terrestriin luontotyyppeihin tulossa vaikutuksia Natura 2000 -alueilla tehtävistä toimista.

Hjerppe esitteli pienryhmässä tuotettuja alustavia vaihtoehtoja luontotyyppien tilan parantamiselle. Vesienhoidon suunnitelmilla tavoitellaan Suomen vesistöjen hyvää tilaa vesipuitedirektiivin toimeenpanon määräajasta saadun poikkeuksen mukaisesti vuoteen 2027 mennessä, mutta on selvää, että tuota aikataavoitetta ei saavuteta. Pienryhmä on hahmotellut vesiluontotyyppien ennallistamiseen kolmea erilaista vaihtoehtoa: 1) vesien- ja merenhoidon suunnitelmaan pohjaava painotus (VHS-MHS-painotus), 2) pienvesipainotus sekä 3) nk. Välimalli.

- Esitettiin kysymys, millaisia ovat vaihtoehtoihin liittyvät toimenpiteet. Toimenpiteiden pohtiminen on vielä alustavaa ja täydentyy.
- Tuotiin esille, että vaihtoehto 1 toisi mahdollisimman paljon pinta-alaa. Voisiko yhdistää vaihtoehdon 1 ja 2?
- Tuotiin esille, että kalliot ja dyynit-pienryhmän käsittelyssä on luontotyyppi harjusaaret (1610) ja ulkosaariston luodot ja saaret (1620), joiden vedenalaisissa osissa on mereisiä direktiiviluontotyypppejä. Huomautettiin, että ne sisältyvät vesien- ja merenhoidon suunnitelmiin.
- Tuotiin esille, että vesienhoidon ja merenhoidon suunnittelun organisaatio toimii Suomessa hyvin ja sitä olisi kannatettavaa hyödyntää ennallistamissuunnitelman toimeenpanossa.
- Muistutettiin, että purokunnostuksista kertyy vain vähän ennallistuvaa pinta-alaa, vaikkakin kunnostettavia purokilometrejä kertyisi paljon, koska purot ovat hyvin kapeita.

Keskusteltiin tietopuutteista. Tuotiin esille, että kaikki alle 50 ha laajuiset järvet ja lammet ovat tilaltaan tuntemattomia, koska ne eivät kuulu vesipuitedirektiivin (VPD) virallisen vesimuodostumaluokituksen piiriin eivätkä siten ole mukana VPD:n mukaisessa pintavesien tilan seurannassa. Tunnistetut tietotarpeet luontotyyppiryhmän osalta liittyvätkin siis erityisesti pieniin vakavesiin. Todettiin, että purojen osalta ei ole merkittäviä tietopuutteita.

Vesienhoidon ja merenhoidon suunnittelun yhteydessä sovellettavat referenssiolosuhteet mukautetaan ilmastonmuutokseen silloin, kun suunnittelussa tarkastellaan referenssivesistöjä, joihin ilmastonmuutos vaikuttaa muiden tilaan vaikuttavien tekijöiden kanssa yhtä aikaa. Ilmastonmuutos kuitenkin saattaa vaikuttaa eri tavalla maan eri osissa sijaitseviin ja samankin alueen erityyppisiin vesistöihin.

Puheenjohtaja veti yhteen, että valitaan ennallistamisasetuksen artiklan 4.2. osalta pienin mahdollinen luku eli 80 %, keskitytään vesien- ja merenhoidon suunnitelman tehostamiseen ja huomioidaan nykyistä enemmän pienvesiä; pelkästään pienvesiin kohdentaminen ei olisi ennallistamisasetuksen mukaista.

Teemaryhmä piti tauon klo 13.48–13.54.

Tauon jälkeen jatkettiin Hjerppen johdolla esittelyä ja keskustelua pienryhmän vastuualueeseen liittyvistä toimenpiteistä, ja miten voidaan yhteensovittaa vesienhoidon ja merenhoidon työn alla olevat suunnitelmat ennallistamissuunnitelman kanssa. VHS/MHS-toimialatiimit on saatava vuoropuheluun teemaryhmien 1 ja 2 kanssa.

Vesienhoidon uuden suunnitelman julkisen kuulemisvaiheen odotetaan alkavan marras-joulukuussa 2026 ja valtioneuvoston hyväksyvän suunnitelman marras-joulukuussa 2027.

Hjerppe toi esille, että nykyisiin pintavesien tilan parantamisen toimenpiteisiin lukeutuvat useat lait, ohjelmat ja suuntaviittastrategiat. Pienryhmässä on nostettu tärkeäksi toimenpiteeksi valuma-aluesuunnittelun tiekartta, joka on ympäristöministeriön ja maa- ja talousministeriön yhdessä laatima, ja jota yhteistyössä toimeenpannaan. Todettiin, että toimenpiteiden kohdentamisessa ja toimeenpanossa on edelleen kehitettävää (esim. raakkua ei ole suoraan huomioitu). Hallinnolliset työkalut vesien tilan parantamiseksi ovat olemassa, mutta niitä ei oikein vielä ole osattu käyttää.

Sisävesipienryhmältä on tulossa ehdotuksia uusista toimenpiteistä mm. liittyen lainsäädännön kehittämiseen ja uudistamiseen. Nyt esiteltiin toistaiseksi vain alustavia lisäksi tunnistettuja toimenpidetarpeita.

Toimenpidetarpeisin liittyen tuotiin teemaryhmän keskustelussa esille useita näkökulmia:

- Uudisojitus heikentää luonnontilaisia soita, ja ojitusta koskeva lainsäädäntö koskee siten myös suoluontotyyppejä. Valuma-aluesuunnittelun valtavirtaistaminen olisi tärkeää, jotta lajien elinympäristöt ja vesiluontotyytit hyötyisivät siitä laajasti.
- Mikä estää valuma-aluesuunnittelun toteutumista nykyisin? Tarvitaan maanomistajien yhteistoiminnan kehittämistä. Kustannusten ja haittojen epätasainen jakautuminen maanomistajien kesken voi olla kynnyksenä Jatkuvapeitteinen metsänkasvatus ei välttämättä ole vesistöystävällistä. Tässä on synergiaa myös teemaryhmän 5 suuntaan (metsäindikaattorit).
- Tuotiin esille, että ojitukset ovat vähentyneet kymmenesosaan, ja kysyttiin, eikö se näy vedenlaadun seurannoissa. Keskusteltiin naveromätästykseen ja ojitusmätästykseen eroista ja vaikutuksista vedenlaatuun.
- Tuotiin esille, että juuri on perustettu valuma-aluesuunnittelun ohjausryhmä, jonka MMM on nimittänyt. Toimeenpanovaiheessa oleva tiekartta on MMM:n ja YM:n yhteinen.
- Hyviä käytänteitä tarvitaan mätästykseen ja jatkuvapeitteiseen kasvatukseen.
- Tuotiin esille, että ojitukset kuivattavat puroja. Ojituksen vähenemisen suotuisat vaikutukset puroissa eivät näy ehkä siksi, että kuivatut turvemaat edelleen päästävät ravinteita ja kiintoainesta, jotka kuitenkin heikentävät purojen tilaa. Ojitusten vähentämiseen edelleen panostaminen ei siis ehkä olennaista pienten jokien ja purojen tilan parantamisessa, vaan olemassa olevien ojitusalueiden ennallistaminen vesittämällä.

Loppukeskustelussa todettiin, että sekä tavoitepinta-alojen että toimenpide-ehdotusten työstäminen jatkuu pienryhmässä. Tuotiin myös esille, että dialogi muiden teemaryhmien ja pienryhmien kanssa on tärkeää, ja myös sova-korttien täyttämisen aloittaminen. Lajikysymyksiä ei ehditty käydä läpi, mutta puheenjohtaja totesi, että niiden osalta tarvitaan lisäisiä toimenpiteitä.

Esitettiin kysymys, missä vaiheessa sisävesiluontotyytit viedään projektiryhmään. Puheenjohtaja vastasi, että marraskuun kokoukseen olisi mahdollista viedä

perusluvut kolmella pienryhmän esittämällä alustavalla vaihtoehdolla. Näihin palataan tulevissa teemaryhmän 1 suunnitelmakokonaisuutta tarkastelevissa kokouksissa tänä syksynä.

Tiina Piironen (Syke) SOVA-tiimistä esittäytyi.

Tuotiin esille, että suopienryhmässä aiotaan tehdä suoallas-tasolla paikkatietotarkasteluja loppuvuoden aikana ja työhön voisi saada mahdollisuuksien mukaan vesistövaikutuksia/tietoja.

Puheenjohtaja esitti kiitokset pienryhmälle, joka on jo hyvässä vaiheessa työssään.

3. Muut asiat.

Muita asioita ei ollut käsiteltävänä.

4. Seuraava kokous

Seuraava teemaryhmän kokous on 21.10.2025. Todennäköisesti pidetään toinen kokous myös 22.10.2025.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.48.

Liite:

Liite 1. Pienryhmä2_EATR1_07102025.pdf